

Byznysmeni z univerzit

12.10.2015 Euro str. 36 Report

Petr Weikert Masarykova univerzita, vysoké školy

Vysoké školy dostávají méně dotací a horko těžko se učí přivydělávat si samy

Je to šikovný marketingový tah. Pražská **Vysoká škola** ekonomická (VŠE) nabízí na svém webu kurzy a hned vedle nich nabídky práce pro ty, kteří kurzem projdou. Je to jeden z dokladů trendu, který se mezi školami rozšiřuje. Začínají se učit podnikat, aby dokázaly vyrovnat nejisté příjmy.

VŠE je na tom dobře. Výsledek jejího podnikání jsou 128milionové tržby. „Jde zhruba o jedenáct procent všech výnosů školy, tedy o velmi významný zdroj financování,“ říká **rektorka** školy Hana Machková. Škola pořádá kurzy celoživotního **vzdělávání** a zaměřuje se na výuku cizojazyčných studijních oborů na všech stupních studia, u kterých vybírá **školné**.

Zdrojem peněz jsou i programy MBA a kurzy na míru pro podniky a státní správu. Mezi další patří znalecká činnost a aplikovaný výzkum, tedy zpracování studií pro firmy nebo státní instituce.

Nedostatek studentů

VŠE ale zdaleka není výjimkou. Palackého **univerzita** v Olomouci založila před časem absolventský klub, podobný, jako mají i ostatní školy ve světě. Mezi výhody bývalých studentů, kteří do klubu vstoupí, bude patřit mimo jiné i sleva na UPlift, tedy služby jazykové školy. Jazyková škola spadající pod Filozofickou **fakultu Univerzity** Palackého (FF UP) funguje dva roky a hned od začátku hlásí rekordní zájem. Místo plánovaných pěti jazykových kurzů jich otevřela deset. Vedle tradičních jazyků se tam vyučuje i japonština, čínština, řečtina, vietnamština, indonéština či hebrejšťina.

Spolu se zájmem znamená úspěch také peníze. V roce 2014 jazyková škola vydělala 1,5 milionu korun. Peníze zatím plynou do rozvoje jazykové školy, ale nebude tomu tak pořád. „Ve střednědobém horizontu však počítáme s tím, že bude UPlift dalším zdrojem financí do **fakultního** rozpočtu,“ říká Ondřej Molnár, proděkan pro organizaci a rozvoj FF UP.

Pod **fakultou** funguje i Institut celoživotního **vzdělávání**, tedy další komerční počín.

Na pražském Českém vysokém učení technickém (ČVUT) jsou příjmy ještě výraznější než u VŠE, což je dáno mimo jiné využitím velkého technického zázemí školy. Na celkových výnosech tvořil vloni podíl komerčních aktivit 17,6 procenta. Smluvním výzkumem si škola vydělala téměř 122 milionů korun, což je největší položka z komerčních aktivit. Pronájemem prostor a pozemků si pak škola přišla vloni na 70 milionů.

Že se veřejné **vysoké školy** snaží stále častěji podnikat, potvrzuje ze svých zkušeností i předseda Rady **vysokých škol** Jakub Fischer. „Přispívá k tomu demografický pokles přinášející zaprvé uvolnění odborných kapacit a zadruhé postupné snižování veřejných prostředků,“ odůvodňuje. Méně duší, méně peněz

Peníze budou školy potřebovat, protože se jim rapidně snižují počty studentů. V bakalářském i navazujícím magisterském studiu jich podle výroční zprávy ČVUT za rok 2014 ubylo meziročně zhruba šest procent. A to, že si ani ostatní **vysoké školy** v budoucnu nepřilepší státními dotacemi na studenty, ukazuje vývoj počtu studujících na středních školách. Před čtyřmi lety, tedy plus minus u dnešních uchazečů o vysokoškolské studium, zaznamenali statistici největší pokles. Na střední školy nastoupilo meziročně o 14 700 žáků méně. Trend se sice zpomalil, ale nezastavil. Ještě ve školním roce 2014/2015 nastoupilo do prvních ročníků středních škol o 800 mladých lidí méně než v předešlém roce. „Komerční aktivity jsou jednou z možností, jak snižující se veřejné prostředky do **vysokého školství** alespoň částečně nahradit. Stát by však neměl rezignovat na důstojné financování veřejných statků, mezi něž vysokoškolské **vzdělávání** na veřejných školách nesporně patří,“ apeluje Jakub Fischer.

Jeho výzva je symbolická. Podíl výdajů na veřejné **vysoké školství** klesá. Před deseti lety to bylo 0,62 procenta HDP a loni 0,51 procenta. Peněz pro **vysoké školy** ubude pravděpodobně i v příštím roce. Ve státním rozpočtu vláda navrhuje o 1,3 miliardy korun méně než letos, tedy 20,2 miliardy korun. Důvodem je klesající počet studentů. Ministryně školství Kateřina Valachová sice jedná na popud vedení **univerzit** o dorovnání peněz mimořádným transferem v příštím roce, nejde ale o systémové opatření a částku se zřejmě nepodaří dostat na letošní úroveň.

Procento pro podnikavce

Jak dobře se naučily veřejné **vysoké školy** podnikat, nelze přesně vyčíslit. Dá se však leccos odvodit. Například letos v červnu zveřejnilo ministerstvo školství v rámci svého projektu Kreda studii o ~~takzvané třetí roli vysokých škol. Ona třetí role ve zkratce znamená soureport bor aktivit, jako je~~ spolupráce s firmami, popularizace vědy, společenská odpovědnost nebo také podnikání samotných škol. Například **Masarykova univerzita** nově umožňuje veřejnosti čerpat informace z elektronických výukových kurzů a publikací, které původně vznikly pro vysokoškolské studenty.

Kurzy z mnoha oborů **univerzita** zpřístupnila na novém portálu Elportál. Spektrum témat sahá od zásad první pomoci po názorné ukázky sportovních technik. „Nejde pouze o elektronická skripta obsahující text, ale o publikace nabité multimediálními a interaktivními prvky, jako jsou animace, videozáznamy nebo audionahrávky,“ uvedl prorektor pro studium a informační technologie Michal Bulant.

Z výsledku této třetí role **vysokých škol** vyplynulo, že trend je na vzestupu a má velký potenciál. Čísly vyjádřeno – tvrdé podnikání, tedy aktivity v komerčních firmách, deklaruje jen patnáct procent **vysokých škol**. Další sedmatřicet se jim chce v budoucnu věnovat a stejné procento vidí v podnikání velmi významný potenciál pro posilování vlastní konkurenceschopnosti na trhu.

Přirozené výhody mají školy, které mohou spolupracovat s bohatou komerční sférou, ať už se rekrutují z technických, nebo lékařských oborů. „Školy by se tomu věnovat měly, jejich schopnosti v této oblasti se rozhodně zvyšují,“ soudí předseda Rady **vysokých škol** Jakub Fischer.

Pro školy je to také jediná možnost, jak si k penězům navíc přijít. Koaliční vláda pod vedením ČSSD rozhodně nehodlá debatovat o jakékoli formě zavedení **školného**. A soudě podle volebních preferencí se ani žádná příští vláda bez sociálních demokratů neobejde.

Jak podnikají **univerzity**? (v procentech)

Zaměřuje se vaše škola na komercializaci duševního vlastnictví a patenty?

Ano, zaměřuje 35
66 Málo nebo vůbec

Má vaše škola aktivity v komerčních firmách?

Ano, má 15
37 Chce mít
35 Nemá

Má škola aktivity spojené s podnikáním či podnikavostí?

Ano, má 26
50 Chce mít
58 Nemá

Spolupracujete nějak s aplikační sférou?

Ano 43
66 Chtěla by

Výzkum, projekty a studie na objednávku

Ano 53
69 Považuje za významné
76 Plánuje

Podíl výdajů na veřejné **vysoké školství** klesá. Před deseti lety to bylo 0,62 procenta HDP a loni 0,51 procenta. Peníze pro **vysoké školy** se sníží pravděpodobně i v příštím roce.

Zdroj: IPN Kreda, červen 2015

Foto popis| málo studentů. Jelikož kvůli nepříznivému demografickému vývoji klesá počet studentů, **univerzity** musí do budoucna počítat s nižšími dotacemi.

Foto autor| FOTO • Martin Pinkas

O autorovi| Petr Weikert